

अधीश्वर (1. अधि + ईश्वर) m. 1) ein Oberkönig, dem alle benachbarten Fürsten huldigen (राजा प्रणताशेषसामतः) AK. 2, 8, 1, 2. = चक्रवर्तिन् H. c. 136. — 2) ein Arhant (bei den Gāina's) H. 24.

अधुना adv. jetzt P. 5, 3, 17 (vgl. das Vārt. dazu). Vop. 7, 110. AK. 3, 5, 23. H. 1530. an. 87. शश्वद्वैतदारुणिनाधुनोपज्ञातम् ÇAT. Br. 3, 3, 4, 19. R. 3, 27, 13. N. (Bopp) 13, 16. Hit. 17, 20, 18, 15, 41, 15. Çāk. 162. Megh. 78. Amar. 6.

अधुनात्न (von अधुना) adj. jetztig: ये ऽत्र स्थ सनातना ये चाधुनातना इत्येतत् ÇAT. Br. 7, 1, 1, 2.

अधुर (von 3. अ + धुर) adj. Vop. 6, 90.

अधूमक (von 3. अ + धूम) adj. rauchlos KATHOP. 4, 13.

अधृत (3. अ + धृत) 1) adj. nicht gehalten u. s. w. — 2) m. ein Beiname Vishṇu's (im Verz. seiner 1000 Namen) ÇKDr.

अधृति (3. अ + धृति) f. 1) Unruhe, Unbehaglichkeit Suçr. 2, 470, 18. — 2) Wankelmuth ÇAT. Br. 14, 4, 3, 9. (= Brh. Âr. Up. 1, 5, 3.) M. 12, 33.

अधृष्ट (3. अ + धृष्ट) adj. 1) unwiderstehlich: अधृष्टं चिदधृष्टाणि RV. 8, 50, 3. अधृष्टं धृष्टोन्नतम् 59, 3. मूर्तः 6, 66, 10. 50, 4. 10, 100, 12. — 2) unüberwindlich: पन्थाः RV. 10, 108, 6. कूर्दिः 6, 62, 2. अद्रयः 5, 87, 2. 7, 3, 8. — 3) bescheiden, schüchtern P. 5, 2, 20. AK. 3, 1, 26. H. 433.

अधृष्य (3. अ + धृष्य) 1) adj. f. आ a) unüberwindlich: सुरासुराधृष्य R. 5, 42, 4. — b) dem man nicht zu nahen wagt (Gegens. अभिगम्य): भीमकात्तैर्नृपगुणैः स बभूवोपतीविनाम् । अधृष्याभिगम्यश्च यदोरत्नैरिवार्षावः ॥ Ragh. 1, 16. — c) stolz (प्रगल्भ) H. an. 3, 479. Med. j. 67. — 2) f. ऽध्या N. eines Flusses H. an. Med. MBh. 6, 332. VP. 183.

अधेनु (3. अ + धेनु) adj. 1) nicht milchend (von einer Kuh): अधेनुं दस्मा स्तयिष्य विषंक्तामपिन्वतः शयैव अश्निना गाम् RV. 1, 117, 20. अधेनवे वयं शर्म यच्छ चतुष्पदे AV. 6, 59, 1. — 2) übertr. nicht nährend, unfruchtbar: अधेन्वा चरति माययैष वाचं शुश्रुवा अफलाभपुष्पाम् RV. 10, 71, 5.

अधैर्य (3. अ + धैर्य) n. Wankelmuth, Kleinmuth M. 11, 70. 12, 32.

अधोमूर्त (अधस् + 2. अत 1.) adj. unter der Achse des Wagens sich haltend, nicht bis an diese reichend: नि पू नमध्वं भवता सुपारा अधोमूर्ताः सिन्धवः स्नेत्वाभिः RV. 3, 33, 9. — Vgl. अधोऽन्तम्.

अधोऽश्रुक (अधस् + अश्रुक) n. Untergewand AK. 2, 6, 3, 18. H. 672.

अधोऽन्त (अधोऽन्ताम् + अन्त) m. ein Beiname Vishṇu's (unter der Achse geboren) AK. 1, 1, 1, 16. H. 214. Vop. 5, 10. Die Mythe über den Ursprung des Namens wird erzählt HARIV. 9087. fgg.

अधोऽन्तम् (von अधस् + 2. अत 1.) adv. unter der Achse: दक्षिणास्य (कुर्विधानस्य) अधोऽन्तं प्राञ्चो निष्क्रामति KĀTJ. Çr. 12, 4, 14.

अधोगाटा (अधस् + गाटा) f. N. einer Pflanze, Achyranthes aspera, RATNAM. im ÇKDr. — S. अपामार्ग.

1. अधोगति (अधस् + गति) f. der Gang nach unten, das Sinken: स्तेकिनात्रतिमायाति स्तेकिनायात्यधोगतिम् । अक्लो सुसदशी चेष्टा तुलायष्टेः खलस्य च ॥ PAÑKĀT. I, 166. अयशः प्राप्यते येन येन चाधोगतिर्भवेत् । स्वर्गाच्च धश्यते येन तत्कार्म न समाचरेत् ॥ II, 116. der Gang zur Hölle: अधोगतिं या M. 3, 17, 52.

2. अधोगति (wie eben) adj. seinen Gang nach unten nehmend (von Pfeilen) R. 6, 20, 26. zur Hölle fahrend: अरुन्तितारमतारं नृपं विद्यादधोगतिम् M. 8, 309.

अधोऽन्तम् (अधस् + ज्ञान) adv. unter dem Knie, niedriger als das Knie:

अधोऽन्तम् त्वं कृपात् (अमशानम्) ÇAT. Br. 13, 8, 3, 12. KĀTJ. Çr. 21, 4, 16.

अधोऽन्तिका (अधस् + ज्ञिका) f. das Zäpfchen im Halse AK. 3, 4, 115.

अधोदारु (अधस् + दारु) n. das untere Holz, ein unterer Balken H. 1008.

अधोदिश्र (अधस् + दिश्र) f. Nadir H. 169, Sch.

अधोदृष्टि (अधस् + दृष्टि) adj. den Blick nach unten gerichtet M. 4, 196.

अधोपक्ता (अधस् + उपक्ता mit unregelmässiger Krasis) m. ein Beischlaf, bei dem das Weib unten liegt: य एवंविद्वानधोपक्तां चरत्पासां स स्त्रीणां मुक्तं वृद्धे ÇAT. Br. 14, 9, 4, 3. = Brh. Âr. Up. 6, 4, 3; vgl. 2: स (प्रजापतिः) स्त्रियं समृजे तां सुप्राथ उपास्त तस्मात्स्त्रियमथ उपासीत.

अधोभक्त (अधस् + भक्त) n. Medicin, die nach dem Essen genommen wird: अधोभक्तं नाम यद्वक्तस्ते (so zu lesen für भुक्तस्ते) पीयते Suçr. 2, 534, 19. — Vgl. प्राग्भक्त.

अधोभाग (अधस् + भाग) m. 1) der untere Theil: भागसहितेषु तात्वादिस्थानेष्वधोभागे निष्पन्ना ऽन्ननुदातः स्यात् P. 1, 2, 30, Sch. der Raum unterhalb, Tiefe: कम्बुग्रीवेणाधोभागव्यवस्थितं (Kambugrīva fliegt durch die Luft) किञ्चित्पुरमालोकितम् PAÑKĀT. 76, 23. — 2) der untere Theil des Leibes: पूर्वभागो गुरुः पुंसाधोभागस्तु येषिताम् Suçr. 1, 208, 7. 183, 18.

अधोभुवन (अधस् + भुवन) n. Unterwelt, Pātāla, der Aufenthaltsort der Schlangen, AK. 1, 2, 1, 1. H. 1363.

अधोभूमि (अधस् + भूमि) f. unten, am Fusse eines Berges gelegenes Land (Gegens.: ऊर्ध्वभूमि) H. 1035.

अधोमर्मन् (अधस् + मर्मन्) n. After H. 612.

अधोमुख (अधस् + मुख) 1) adj. f. ई. a) mit nach unten gerichtetem Gesicht AK. 3, 1, 33. H. 437. N. 9, 15. Çāk. 15, 9. — b) nach unten gerichtet: अधोमुखमुखी R. 5, 26, 20. 6, 7, 12. अधोमुखी तदा दृष्टिर्गच्छता विह्विता मया 5, 36, 54. ऊर्ध्वधोमुखवृक्षौ H. 750. अधोमुखवृक्षमुखैश्च पत्रभिः (Pfeile) Ragh. 3, 57. — 2) m. ein Beiname Vishṇu's H. c. 73. — 3) f. ऽन्ता N. einer Pflanze, = गोविन्दा RiġAN. im ÇKDr. nach Wils. Premna esculenta. — 4) n. N. einer Hölle VP. 207. 208; vgl. अधःशिरस्.

अधोराम (अधस् + राम) adj. unten (am Leibe) dunkelfarbig VS. 29, 58. ÇAT. Br. 13, 2, 2, 5. So nach Nir. 12, 13; nach MAHIBH. = अधोदेशे श्वेतः.

अधोलोक (अधस् + लोक) m. Unterwelt, der Aufenthaltsort der Schlangen, AK. 1, 2, 1, 1.

अधोवदन (अधस् + वदन) adj. 1) mit nach unten gerichtetem Gesicht. — 2) nach unten gerichtet: अधोवदनाश्च कण्टकाः H. 62.

अधोवर्चस् (अधस् + वर्चस्) adj. unten, in der Tiefe (in den unterirdischen Gebieten) kräftig, mächtig: ततैर्विद्वान्वरूपं प्र ब्रवीम्यधोवर्चसः पुण्यो भवतु नीचैर्दासा उपं सर्पतु भूमिम् AV. 5, 11, 6.

अधोवायु (अधस् + वायु) m. Wind, Blähung: नुते ऽधोवायुगमने जृम्भने जपमुत्सृजतु । इति तत्त्वसारं योगिनीरुदयम् । ÇKDr.

अधोऽश्वम् (von अधस् + अश्व) adv. unter das Pferd KĀTJ. Çr. 20, 2, 2.

अधोऽस्य (1. अधि + अस्य) adj. auf der Schulter liegend: तस्याध्यसौ पाणी कृत्वा ÂÇV. GRHJ. 1, 20.

अध्येत (1. अधि + अत Auge) 1) adj. wahrnehmbar (प्रत्यक्ष) AK. 3, 4, 227. TRIK. 3, 2, 11. H. an. 3, 729 (lies ऽपाते st. त्वते). Med. sh. 29; vgl. अनध्येत. — 2) m. a) Augenzeuge: नेदस्य संज्ञप्यमानस्याध्यता अस्मांमेति